

Враховуючи два вищенаведені показники, до проблемних за станом здоров'я дитячого населення адміністративних територій можна віднести м. Київ, Київську, Житомирську та Івано-Франківську області, в яких у 2017 р. рівні захворюваності і поширеності хвороб були найвищими в Україні.

Така ситуація щодо захворюваності та її відмінності у розрізі регіонів свідчать про те, що зростання захворюваності пов'язане із соціальними, екологічними та економічними чинниками, які є стрижневими у політичному і громадському розвитку країни, і про необхідність пильної уваги до вирішення проблем, як на рівні держави, так і на рівні сфери охорони здоров'я.

Глембоцька А.В.

Збереження здоров'я працюючого населення України

ДУ «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України»

Здоров'я – одна із головних потреб людини і передумова реалізації її можливостей та здібностей. Саме тому в Конституції України зазначено, що життя, здоров'я і безпека людини визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Слід зазначити, що в політиці охорони здоров'я важливим є не лише питання розвитку медицини, ефективність її діяльності, а, передусім – питання збереження здоров'я населення, тобто – вирішення питань першопричин, а не наслідків. Адже вплив медичної системи на стан охорони здоров'я громадян знаходиться в межах 8-10 %. Визначальними є превентивні заходи, які попереджають виникнення захворювань і сприяють збереженню здоров'я.

Україна, як й інші країни Європи, глибоко зацікавлена в збереженні здоров'я нації і як складової – поліпшенні умов праці робітників на підприємствах зі шкідливими виробничими чинниками та в профілактиці професійних і виробничо обумовлених захворювань, що є основою збереження трудового потенціалу та продовження якісного працездатного довголіття населення.

За даними Держстату з 1998 року чисельність населення України скоротилася майже на 9 млн осіб з 52,2 млн до 42,6 млн. Щорічно Україна втрачає близько 600 тис. своїх громадян, третину яких становлять люди працездатного та репродуктивного віку.

Найвища смертність осіб у працездатному віці відіграє основну роль у формуванні низького рівня тривалості життя населення, який складає 72 роки (чоловіки – 66,3 роки, жінки – 76,3 роки), що значно нижче порівняно з іншими європейськими країнами.

У 2017 році кількість працюючого населення України становила 16,4 млн осіб. Щороку в Україні на виробництві травмуються близько 20–25 тис., з яких майже 1,0–1,5 тис. із смертельним наслідком. До 2015 року у працівників в Україні щорічно виявлялось в середньому 5,0–7,0 тис. професійних захворювань. На сьогодні спостерігається значна кількість прихованої професійної патології, що підтверджується значним зниженням кількості встановлених професійних захворювань у 2015-2017 роках до 1750 випадків.

Як приклад, за даними Міжнародної організації праці у світі щорічно реєструється близько 160 млн випадків професійних захворювань. У США кількість встановлених професійних захворювань знаходиться в межах 125-350 тисяч на рік, у Канаді – 77-112 тисяч, у Росії – 9-12 тисяч.

Ризик загибелі та травмування працівників на 100 тис. працюючих на робочих – місцях в Україні вищий у 8,5 рази у порівнянні з Великобританією, у 3 рази – з Японією, у 2 рази – з Німеччиною. Причини майже 73 % нещасних випадків і аварій на виробництві в Україні є організаційними, 14 % – технічними, 13 % – психофізіологічними.

Ситуація, що склалась пояснюється не тільки змінами у структурі виробництва, але й у небажанні власників забезпечити виявлення професійних захворювань на ранніх стадіях їх розвитку, щоб уникнути витрат на лікування та реабілітацію потерпілих. Значну роль відіграє незацікавленість самого працівника у виявленні профзахворювань через страх втратити роботу, а також недостатній рівень медико-санітарної та спеціалізованої профпатологічної допомоги.

Відсутність постійного системного моніторингу умов праці й стану здоров'я працівників, не дозволяє отримувати об'єктивну оцінку і прогнозувати вплив умов праці на захворюваність працюючого населення та обґрунтовувати ефективні заходи профілактики, що в кінцевому результаті призводить до значних соціально-економічних збитків.

Досвід світової медичної науки переконливо свідчить, що стан здоров'я працюючого населення залежить від впливу багатьох виробничих факторів – фізичних, хімічних, біологічних, психологічних, що можуть бути безпосередньою причиною розвитку професійно обумовлених захворювань, отруєнь і травм. Згідно з даними ВООЗ, 3–5 % ВВП розвинених країн втрачається внаслідок небезпечного й нездорового виробничого середовища.

За даними Інституту медицини праці імені Ю.І. Кундієва НАМН України та Інституту економіки НАН України (2012 р.), економічні та медико-соціальні втрати від професійних захворювань в Україні склали 1,14% ВВП, а саме:
- прямі втрати суспільства від професійної патології – 14,04 млрд. грн.;

- втрати суспільства від втрачених років здорового життя в результаті передчасної смерті від професійної патології – 2 млрд. грн.;

- всі складові медико-соціальних та економічних втрат від професійної захворюваності – 16,04 млрд. грн.

Погіршення стану здоров'я працюючого населення призводить до зниження якісних характеристик людського потенціалу України, зменшення трудових ресурсів та обумовлює зростання потреб у медичній та соціальній допомозі. Здійснення програмних заходів щодо сприяння здоров'ю та запобігання виробничо обумовленим захворюванням є одним із шляхів зниження рівня професійної патології та смертності населення у працездатному віці.

Тож сьогодні вкрай необхідним є вироблення єдиної державної політики щодо збереження здоров'я працюючого населення в Україні.

Міністерством охорони здоров'я розроблено проект Національний план дій щодо неінфекційних захворювань для досягнення глобальних цілей сталого розвитку. Метою Плану є розв'язання проблем у сфері неінфекційних захворювань шляхом міжсекторального підходу в реалізації заходів, які спрямовані на формування та розвиток системи громадського здоров'я, забезпечення пріоритетності профілактичного спрямування діяльності сфери охорони здоров'я, створення реальних передумов для покращення медико-демографічної ситуації в країні. Окремі пункти Плану передбачають заходи спрямовані на покращення обізнаності стосовно впливу несприятливих факторів середовища (в т.ч. виробничих), забезпечення ефективної системи моніторингу та контролю впливу їх на здоров'я, включно з розробкою відповідних нормативно правових актів.

Література

1. Кундієв Ю. И., Нагорная А. М. Профессиональное здоровье в Украине: Эпидемиологический анализ. — Киев : Авиценна, 2007. — 396 с.
2. Вищипан В. Профілактика професійних захворювань: науковий підхід. СЕС. Проф. мед. 2006;1: 16–19.
3. Глембоцька Г.В. Умови праці та стан здоров'я працівників основних галузей економіки за 2010. СЕС. Проф. мед. 2011; 4: 18–23.
4. Глембоцька Г.В., Білокобильський С.А. Запобіжний нагляд з гігієни праці на сучасному етапі. СЕС. Проф. мед. 2012; 2: 20–23.
5. Дані Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Нагорна А. М., Колодяжна О. І. Економічні та медико-соціальні втрати від професійної захворюваності в Україні: методологія та розрахунки // Укр. журн. з пробл. мед. праці. — 2014. — № 1. — С. 220-228
7. Дані Міністерства охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>.
8. Кундієв Ю.І., Нагорна А.М., Чернюк В.І. Стратегія забезпечення умов праці і збереження здоров'я працюючих в Україні на 2006–2011 роки. Укр. журн. мед. праці 2005; 1–4: 4–11.
9. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Міжнародна організація праці. МОП. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ilo.org/>
11. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>

Головчанський О.М., Виноградова Г.М., Висоцький В.І., Бик В.І.

Актуальні питання застосування немедикаментозних методів лікування на рівні первинної медичної допомоги

**Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,
Навчально-науковий центр – Український тренінговий центр сімейної медицини**

Вступ. Зважаючи на переважно досить високу вартість фармакологічного лікування, його побічні ефекти, наявність мультирезистентних до сучасних лікарських препаратів збудників хвороб, розповсюдженість алергічних реакцій, застосування немедикаментозних методів лікування (НМЛ) становить актуальне завдання для систем охорони здоров'я, як у світі, так і в Україні.

Метою роботи є визначення місця НМЛ в роботі закладів первинної медичної допомоги (ПМД) в умовах реформи охорони здоров'я та становлення нової системи громадського здоров'я України.

Матеріали і методи. Проведено аналіз основних документів щодо нормативно-правового регулювання порядку надання ПМД та застосування НМЛ в Україні.

Результати. В основних засадничих документах, а саме Конституції України (ст.49), наголошено, що “Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування”; в Основах законодавства